

ר' לוי יצחק בק

הצייר מהעיר העתיקה -תקציר קורות חיים

יצחק בק נולד בשנת 1896 בעיר העתיקה בירושלים, בנם של שמחה וחנה בק. הוא צאצא של משפחת חלוצי המדפיסים שעלתה מברדיצ'ב לצפת בשנת תקצ"א-1931. סבו סבו הוא ישראל בק והוא נין של ר' ניסן בק שבנה את בית הכנסת ההיסטורי המפורסם "תפארת ישראל", בעיר העתיקה. בעודו ילד ב'חדר' החל מצייר ציורי 'מזרח' לסוכה. בק לא למד ציור באופן מסודר, לפי עדות עליזה וולאך (רוזין) הוא סיפר להשפגש בילדותו בעיר העתיקה את אביה האמן מאיר רוזין שהכניס אותו לחנותו ולימד אותו לצייר¹. משנתגלה כשרונו בציור לקח אותו סבו מאיר חיים לבצלאל לפגישה עם המנהל בוריס שץ, אשר למראה ציוריו הציע לו ללמוד בבצלאל. אולם עקב התנגדות הוריו הוא לא הורשה ללמוד שם. בגיל 18 שודך ליוכבד בתו של ר' יונה מצפת. אחרי החתונה עבר לגור בבית הוריה בצפת ולמד בכולל. לפרנסתו עבד שם בחברה קדישא בסידורי קבורה. ב-1915 נסעה אשתו עם בנם אריה לאוסטריה לביקור משפחתי ומשפרצה מלחמת העולם ה-1, נסע בק והצטרף אליה בווינה שם הם חיו כפליטים עד סוף המלחמה. בתקופה זו קיבל בק עבודה כמאייר בעיתון יהודי וינה "המנורה". כאות הוקרה על עזרתו של הקונסול האנגלי בווינה לפליטים היהודים מארץ ישראל התבקש יצחק בק לצייר ציור כמתנה לקונסול. ציורו של בק המתאר את סיפור הפליטים ונופי ירושלים וצפת זכה להערכה רבה ובק הוזמן לבית הקונסול לקבל את תודתו, לימים נודע ליצחק שהעבירו את הציור למוזיאון באנגליה. ב-1920 עם תום המלחמה חזרה המשפחה לארץ. פה נולדו שתי בנותיו נעמי וחיה. בק החל לעבוד בירושלים כסייד וכצייר של בתים, לאחר תקופה קצרה פתח בית מלאכה של שלטים בשכונת גאולה ברח' מלכי ישראל. בתקופת המנדט הבריטי בשנים 1920-1948 עסק יצחק בק בציור של קירות בתים ושלטים ובמיוחד התפרסם כצייר של בתי הכנסת בירושלים. הוא צייר את ציורי הקיר ב"תפארת ישראל" תיקן וחיידש את ציורי בית הכנסת החורבה. עבודה חשובה נוספת שקיבל היתה תיקון וחיידוש ציורי הקיר ב'ארמון למשיח' בשכונת הבוכרים שציירו שמואל מלניק וחבריו בשנת 1913, כיום זהו בית חנה. בק לימד והעסיק פועלים רבים במלאכת הצביעה והציור ובזמנים טובים עבדו אצלו 40 עובדים. בשנת 1930 נסתיימה בנייתו של מלון המלך דוד, זאב רבן ומאיר גור אריה שעסקו בתכנון ובעיצוב בתים הציעו ליצחק בק ולחברו הצייר משה קיטש לצייר את ציורי הקיר והתקרה במלון ואף חתמו אתם על חוזה עבודה². לבסוף מסר האדריכל סטורס את עבודת הציור למשפחת הציירים הולצמן מת-א. לאחר קום המדינה ונפילת העיר העתיקה הרסו הירדנים, את בתי הכנסת שבהם צייר בק; 'תפארת ישראל', 'החורבה' ואחרים.

הציורים בישיבה הגדולה

בשנת תש"ט 1950- קיבל בק את העבודה הגדולה ביותר שלו – ציורי קיר ותקרה בישיבה הגדולה במאה שערים. העבודה מומנה בידי תורמים מברוקלין. בעבודה זו השקיע בק את כל מרצו והידע שלו וצייר בכשרון רב 'מעשה מרכבה' ענק הכולל את נופי המקומות הקדושים בארץ ישראל, ציורי 12 השבטים, ציורי חיות מהתנ"ך, חודשי השנה וסמלי המזלות, כל אלו מוקפים ומשולבים באורנמנטים גיאומטריים ופרחוניים בשלל צבעים ועמודים צבועים במראה דמוי שיש אפור. העבודה ארכה כשנה ובק שחרג מהתקציב לא מקבל את כל שכרו.

סוף דבר

בק המשיך לעבוד בציור בתים ושליטים והתגורר ברח' יונה 12, כאשר היה לו זמן פנוי הוא צייר להנאתו על נייר ובד ציורים מסיפורי התנ"ך והמקומות הקדושים בשנת 1961 הוא הפיק יחד עם הוצאת יובב 'אלבום היסטורי' הכולל 18 מציוריו של 'המקומות המקודשים והעתיקים ביותר בתולדות עם ישראל..'. בנוסף הוציא לאור בק הדפסות של ציוריו על פלקטים ציורי מזרח וקישוטים לסוכות. ציוריו הרבים נפוצו בארץ ובעולם היהודי בחו"ל כתדפיסים של קשוטי נוי, גלויות 'שנות טובות' ו'מזרחים'. מבלי שהוא זכה לזכויות יוצרים על יצירתיו. בק היה פעיל בהתנדבות שנים רבות בחברה קדישא בירושלים ועסק תמיד בצרכי ציבור ומתן צדקה, חמישים שנה התפלל במניין קבוע בבתי אורנשטיין ובמסגרת זו הרבה לעשות חסד.

בשנות ה-60 תיעד את זכרונותיו אחינו שגם שמו היה יצחק בק, הקליט ותמלל את סיפוריו שאחדים מהם לא פורסמו עד כה.

בשנת 1974 נפטר בק ונקבר בירושלים, שתי בנותיו חיות עמנו כיום בירושלים.

מקורות:

- 1* עדות של עליזה וולך בתו של מאיר רוזין
- 2* חוזה לציורי קיר במלון המלך דוד - ארכיון עיריית ירושלים ארכיון רבן תיק 66/5/7 חליפה בהירה עם פסים שחורים - משה אלון ירושלים 1967 יהודי בשלל צבעים-מירי פאר "ערב שבת" 5.7.85 הספד 'זכרון להולכים' - דוד א. 1.8.74 'מפי דודי' מסיפורי הדוד הצייר - תמליל הקלטה של בן האח 'יצחק בק' משפחות בק - רוקח -מרדכי נאור תדהר - אנציקלופדיה לחלוצי הישוב- ניסן בק הגזע והענפים 2 ספרים של אהרון ירושלמי על שושלת משפחת בק 'חבלים'- סיפור של חיים באר שכן של בק עמוד 11 ספר איורים איטלקי הכולל דגמים רבים של ציורים שהעתקו ע"י בק לעבודותיו: Ditta Nebilo & Comn. Torino Campiomario Vignette

נכתב ע"י:

שי פרקש

תכלת סטודיו לתייעוד ושימור ציורי קיר.

רח' הצורפים 14 לוד

טל: 08-9165234 נייד 0505209546

Shay_p-b@zahav.net.il

מרץ 2002

תוספת:

בשנת 2006 הוציא לאור האחייני ישראל בק חוברת זיכרון במהדורה משפחתית על חייו ועבודותיו של הצייר בק הכולל תצלומים רבים מעבודותיו.